

TSHIVEN? A LUAMBO LWA VHUVHILI GIREIDI YA N?HA (Bammbiri ?a Vhuvhili) 933-1/2 Z	2
--	----------

**MUHASHO WA PFUNZO WA GAUTENG
MULINGO WA TSHITIFIKHEITHI TSHA MA?IRIKI**

**TSHIVEN? A LUAMBO LWA VHUVHILI
GIREIDI YA N?HA
(Bammbiri ?a Vhuvhili)**

**TSHIFHINGA: AWARA 2
MARAGA: 80**

PFESANI HEZWI:

- Bammbiri i?i ?o khethekanywa nga khethekanyo ?hanu (A; B; C; D na E).
- Mbudziso (Khethekanyo) nthihi i na maraga dza 40. Inwi nangani khethekanyo mbili fhedzi ni ?wale ngadzo.
- Fhindulani khethekanyo MBILI fhedzi kha idzo.

KHETHEKANYO YA A

VHURENDI

Mulisa – Mafela, M.J.

MBUDZISO 1

Vhalani zwirendo zwi re afha fhasi uri ni kone u fhindula mbudziso dzi tevhelaho:

Luvholea lwa vhutshilo vhuno	
Vhutshilo vhuno ha mahovhohovho Lwendo luno lwo ambara gumbese ?o ?amwaho muvhili nga mirenzhe na zwidavhula Zwo?he zwi ?o? a ma?o a sa tati	3
Mbilu ya vhutshilo vhuno Ndi makwevho a mi?ifho I konwa nga i?o ?a mpofu Na ningo i hambelwaho nga vhuanzwo	6
Vhutshilo ho dzhenwa nga phepho Ho songa tshi?ungu na munyavhili Mbilu yaho i swifhalela mbaula ya mudude Vhatshili vho shanduka nzietchikume na nyamurovheni	9 12

Shango ?no ? fhedzi ? shaya sumban?ila Ya mu?i u re n?ha ha thavha Wa lwenzhe lu nyengaho Lune lwa vha muzwala na mbudzulo ya muya	15
Ngavhe vhutshilo vhu nge phukha Ndi musi mukwitani waho gwekwe ndi tshi rea Uri vhu shone-vho vhu seme luvhilo lwaho Lu fanywaho na lwa bupo tshikhalani	18
Ndi nnyi kha ?no ?a ?amusi? Wa mihumbulo ya khuli A sa hanyiho ha tshitavhili A ngaho tshiendangolo tsha bambukwa thavhani	21 24

- 1.1 Murendi u ri lwendo lu no lwo ambara mini. (2)
- 1.2 Murendi u ri vhutshilo vhuno ho dzhenwa nga mini? (2)
- 1.3 U ya nga murendi vhutshilo vhuno vhu konwa nga muthu-?e? (2)
- 1.4 Murendi u ri shango ?no ? shaya mini? (2)
- 1.5 Murendi u tama vhutshilo vhu tshi nga mini? (2)

Khobmo

Musi ni pfuloni ya?u yavhu?i Ye na kumedzwa nga Mutshidzi. Ni mona-mona ho?he-ho?he, Naho mulisa o lavhelesa.	3
Ni khamedzana nga mananga a?u. Na rogolelana lu pfisho vhu?ungu. Zwi khathula mbilu ya Mulisa. Naho na mu zwonblola no sinyuwa.	6
Mufhirifhiri u re afha pfuloni, Hune na zhamba masiari na vhusiku. Na kandekanya pfulo nga khwan?a dza?u. No hangwa u ?honifha mulisa.	9 12
Pfuloni dza?u a hu na vhukhudo. Ho a?wa matope na zwi shushaho. Musi no ralo u? ifhoma matope. Ni ongolela mikosi mihulu.	15
U bvafhi mulisa wa tshilidzi? Ane a ni khada o vhofholowa. Mililani ya?u ya matope. Na tshimbila ni kha zwivhuya.	18

1.6	Murendi u khou fanyisa kholomo na vhonny?.	(2)
1.7	Pfulo i khou fanyiswa na ngafhi?	(2)
1.8	Iyo pfulo dzo kumedzwa nga nnyi?	(2)
1.9	Mulisa wa tshilidzi hu ambiwa nnyi?	(2)
1.10	Ndi zwifhio, zwine kholomo dza ita musi dzi pfuloni?	(2)
1.11	Murendi u ri pfuloni ho a?wa mini na mini?.	(2)
1.12	Kholomo dzi hangwa u ?honifha nnyi?	(1)
1.13	Pfuloni ya idzi kholomo a hu na mini?	(1)

Lamukisa	
Mihumbulo yashu i vho mela ?aka Tshe?e na zwi?anzhela zwi vho vhangisa vhuthu Nzeo a i fhambani na ya mmbwa Murena ri lamukise ri tshe ri vhone.	3
Murena ri lamukise muzwilani wa lufu Khun?a dzo vhewaho nga maswina u fukedze Magwekwe u reulule Uri na ri?e ri <u>takale sa zwi?oni zwa ?a?ulu.</u>	6
Lufuno ndi mbofho ya <u>phombwe sa mmbwa.</u> Mmbwa i ?eaho luvhuli na khaladzi Mikumbi na zwime?ane ndi kothotshengedzi yashu Murena ri <u>lamukise sa ?ivha ?ha?heni ya tshilungwane</u>	9 12
Vhatshili ri zwi vhotshwa zwazwidzulo na maimo Ri dziphuli dza mbiluvhu?owa Ra nga thole dza magalangafhasi khanyoni Murena ri lamukise dzhatshani ?ino.	15

- 1.14 Ndi zwifhio zwine murendi a ri zwi vho vhangisa muthu? (2)
- 1.15 Bulani zwithu zwivhili zwine murendi a khou ri murena a ri lamukise khazwo. (2)
- 1.16 Murendi u ri vhatshili vha zwivhotshwa zwa mini? (2)
- 1.17 ?alutshedzani maipfi a tevhelaho:
- 1.17.1 Nzeo (2)
 - 1.17.2 Maswina (2)
 - 1.17.3 Vhatshili (2)
 - 1.17.4 Lufuno (2)
 - 1.17.5 Murena (2)

GUMOFULU ?A KHETHEKANYO YA A: [40]

KHETHEKANYO YA B

?ITAMBWA

MBUDZISO 2

Zwo itwa –Mahamba, A.M.

2.1 Vhalani mafhungo a tevhelaho uri ni ?o kona u fhindula mbudziso:

(vha vhonala vha tshi tsukunyea, vha mbo imisa tshan?a vha tshi tshi dzungudza zwi no nga vha khou tou kaidza tshithu) Haai hezwo, hezwo zwi litsheni Malume. Hei, Vhak ... (Vha a karuwa) Wa Vhambedzi, ?a Tshihondwa ?o ima nga milenzhe. Muloro wonoyu a u kundi u vha u tshi amba tshithu, zwi hone. Ngeyo ?hanguni dza hone-vho a hu vhuyiwi. Haai nandi, ndo ?o tou fhulufhuwa henengei mu?ani wa Vhakoma. Hu?we vho viya havha vhathu. Wa Vhambedzi ... (Vha vuwa vha bva)

- 2.1. Ndi nnyi ane a khou lora? (2)
- 2.2. Ndi musi a tshi khou ?ora hu tshi khou bvelela mini? (1)
- 2.3. Malume hu khou ambiwa nnyi? (1)
- 2.4. Ndi nnyi we a vha a tshi khou vhulawa mu?roni? (1)
- 2.5. O fhedza o vhulawa? (1)
- 2.6. Ho bvelela mini kha uyu ane a khou ?ora? (1)
- 2.7. ?hanguni ho vha ho ya vhonnyi? (3)
- 2.8. Vho vha vho ya u itani? (1)
- 2.9. ?hanguni dza hone ndi ngafhi? (1)
- 2.10. Dzina ?a vhakoma ndi nnyi? (1)

Vhalani mafhungo a tevhelaho uri ni ?o kona u fhindula mbudziso:

(Vho ima vhe duu) Vhu?anga ndi tshika.
Henefha hune wa tshila nga u fhura na u lu?anya? Are?i ... (Vha a dzhena n? uni vha vala.)

- 2.11 Ndi nnyi o ambaho aya maipfi? (1)
- 2.12 Mushumo wawe ndi mini? (1)
- 2.13 Ndi ngani a tshi ri u tshila nga u fhura na u lu?anya? (1)
- 2.14 O lu?anya nnyi na nnyi afha buguni iyi? (2)
- 2.15 Ndi tshifhio tshiwo tsho vhangwaho nga vhulu?a ha uyu muthu? (2)
- 2.16 Ndi nnyi muanewa mupikisi kha iyi ?irama? (2)
- 2.17 Ndi ngani ni tshi ralo? (2)
- 2.18 Ro guda mini kha iyi ?irama? (2)
- 2.19 Fhethuvhupo hune mafhungo a iyi ?irama a khou bvelela hone ndi ngafhi? (2)
- 2.20 Ndi ngani ni tshi ralo? (2)

“N?e mbilu yanga i vho vhavhela na uri a nga vha o dzamisa. Nga n?ila ye a vha o sinyuwa ngayo ndi tshi ponyoka a thi fulufheli uri o vha litsha.”

- 2.21 2.21.1 Ndi nnyi o ambaho mafhungo aya? (1)
- 2.21.2 Ndi ngani a tshi ri mbilu i vho vhavhela na uri a nga vha o dzamisa? (1)
- 2.21.3 Ndi nnyi ane ha pfi u ?o vha o dzamiswa? (1)
- 2.21.4 Tshi no khou itisa uri uyu muthu a sinyuwe nga iyi n?ila ndi tshifhio? (1)
- 2.22 Iyi ?irama ndi ?itakadzambilu kana ?ikhaulambilu? Tikedzani. (2)
- 2.23 Mafhungo a ?irama iyi a khou bvelela vhuponi ha musalau?a. Tikedzani kana ni hanedze muhumbulo uyu nga tsumbo dzi bvaho kha ?irama iyi? (2)
- 2.24 Bulani zwithu ZWIVHILI zwine zwa sumbedza uri vhu?anga hu a lu?anya tshi?we tshifhinga. (2)

GUMOFULU ?A KHETHEKANYO YA B: [40]

KHETHEKANYO YA C

NGANEA

MBUDZISO 3

Mitshe?o ya wa – Magau, A.W

Vhalani no kone u fhindula mbudziso:

“Hafhano vhengeleni ?anga arali ha ?ala vharengi ndi ?i tswelwa thundu. Zwino ?amusi mbava ya hone ndo i fara. Hoyu ?wana u ?o lifha thundu yanga yo?he ye ya ngalangala u bva kale. Hoyu ?wana wavho, “Arali o vha o farwa nga n?e o vha a tshi ?o vha e tshitumbu.”

- 3.1 Ndi nnyi o ambaho aya mafhungo? (2)
- 3.2 O vha a tshi khou amba na vhonnyi? (2)
- 3.3 Mbava ine ya khou ambiwa afha ndi nnyi? (2)
- 3.4 Muambi u amba mini a tshi ri arali o vha o farwa ngae o vha a tshi ?o vha e tshitumbu? (2)
- 3.5 Ho vha ho itea mini? (2)
- 3.6 Ni tshi ya nga mafhungo a bugu iyi, vhaanewa vha tevhelaho ni vha ?ivhela mini?
- 3.6.1 Vho-Matambule (3)
- 3.6.2 Vho-Ntsundeni (3)
- 3.7 Tshishonga o hanelani lufu lwa Vho-Nguluvhe lu tshi vhigwa mapholisani? (3)
- 3.8 Vho-Nguluvhe vho longwa dindini ?a mini? (2)
- 3.9 Ndi ngani Vho-Malabi vho fhedza vho thatha Vho-Matambule? (2)
- 3.10 Bulani fhethuvhupo huvhili ho shumiswaho kha bugu iyi? (2)
- 3.11 Murathu wa Vho-Nguluvhe ndi nnyi? (2)
- 3.12 Madzanga ni mu ?ivhela mini? (3)
- 3.13 Bulani zwithu zwivhili zwe mapholisa a zwi shumisa u fara Vho-Balavhali na lugwada lwavho? (2)

- 3.14 Vho-Balavhali vho fhomolola dzina ?a Vho-Matambule nga kholomo nngana? (2)
- 3.15 Mu?ini wa Vho-Mutshekwa ho vha hu tshi ?ivhelwa mini? (2)
- 3.16 Khonani ya Vho-Matambule ndi nnyi? (2)
- 3.17 Yo vha thusa nga mini? (2)
- 3.18 Ndi ngani Vho-Matambule vho vhuya makhuwani nga u shavha.

GUMOFULU ?A KHETHEKANYO YA C: [40]

KHETHEKANYO YA D

NGANEAPFUFHI

MBUDZISO 4

Mmbwa ya ?a i? we a i? oni – Maumela, T.N.

Vhalani mafhungo a tevhelaho uri ni ?o kona u fhindula mbudziso:

TSHITHU TSHI A VHONELELWA

- 4.1 Vhathu vho vha vho ?a u vhona mini tshi?ediamu tsha Pfale? (2)
- 4.2 Ndi ngani vho vha vha tshi vho gungula? (2)
- 4.3 Ndi mini tsho itaho uri Ran?e?e a litshe mavili? (2)
- 4.4 Ran?e?e o fhedza o wana mushumo wa mini? (2)
- 4.5 Ngi ngani o vha a tshi dzulelela u gungula afha mushumoni? (2)
- 4.6 Ndi zwifhio zwe zwa thathisa Ran?e?e mushumoni? (6)
- 4.7 Mu?wali u ri kaidza uri ri songo ita mini kha iyi nganea pfufhi? (4)

Vhalani mafhungo a tevhelaho ni kone u fhindula mbudziso:

‘Vhone,’ Vha khou ralo kha pholisa, “n?e thaela heyi ndo i rengiselwa nga havha munna, vha khou ralo vho sumba onou?a munna we a vha rengisela.” Huno musumbiwa a mbo ?i vha fhindula nga u ?avhanya a ri, “Vha khou nzwifhela n?e a tho ngo vha rengisela thaela. Ai, vha vhona vho tswa thaela ya vhathu vha vho ri vho rengiselwa nga n?e?”

TSHIVEN? A LUAMBO LWA VHUVHILI GIREIDI YA N?HA (Bambiri ?a Vhuvhili) 933-1/2 Z	10
---	-----------

- 4.8 Mafhungo aya a bva kha nganeapufhi ifhio? (2)
- 4.9 Ndi nnyi o ambaho aya maipfi? (2)
- 4.10 O vha a tshi khou amba na nnyi? (2)
- 4.11 Muanewa muhulwane ndi nnyi? (2)
- 4.12 Ndi ngani ni tshi ralo? (2)
- 4.13 Ndi pfunzo-?e ine na i wana kha nganeapufhi iyi? ?alutshedzani nga mitaladzi i sa pa?i mi?anu. (4)
- 4.14 Ndi pfunzo-?e ine mu?wali a tama u funza vhavhali kha nganeapufhi ya ZWO VHA VHUEDZA MINI? ?alutshedzani nga u ?ala. Phindulo ya?u i songo pa?a mitaladzi mi?anu. (4)
- 4.15 Kha Vho-Mutengwe na Vho-Dembe ndi nnyi a songo fhulufhedzeaho? Tikedzani. (2)

GUMOFULU ?A KHETHEKANYO YA D: [40]

KHETHEKANYO YA E

DZINGANO

MBUDZISO 5

Dza Makhulukuku – Mafela, M.J. na Raselekoane, N.R.

Vhalani mafhungo a tevhelaho uri ni ?o kona u fhindula mbudziso dzine dza ?o tevhela:

Phunguhwe ya vhudza nngu uri i livhuwa nga maan?a u thusiwa uri i kone u bva. Nngu ya thoma u kwengweledza phunguhwe uri i thuse-vho. Phunguhwe ya hana ya ?uwa.

- 5.1 Mafhungo aya a bva kha lungano lufhio? (2)
- 5.2 Lungano ulwu ndi lwa lushaka lufhio lwa ngano? Tikedzani. (2)
- 5.3 Bulani mishumo miraru ya mirero. (3)
- 5.4 ?eani ?halutshedzo dza maidioma aya

- 5.4.1 U luma n?evhe
- 5.4.2 U dzula nga ?ala
- 5.4.3 U vha na mbilu ya tombo
- 5.4.4 U vhifha muvhilini
- 5.4.5 U ?angana ?hoho (5)
- 5.5 Thai ndi mini? (3)
- 5.6 Bulani tshaka dza thai. (3)
- 5.7 Bulani mishumo mi?a ya ngano dza vhathu. (4)
- 5.8 Phukha dzi tevhelaho dzi vha dzo imela vhathu-?e vhutshiloni:
 - 5.8.1 mapfe?e
 - 5.8.2 phunguwe? (2)
- 5.9 Bulani tsumbo mbili dza ngano dza vhathu. (2)
- 5.10 Maidioma ndi mini? (2)
- 5.11 Bulani mishumo mivhili ya maidioma. (2)
- 5.12 ? eani ?halutshedzo dza thai dzi tevhelaho:
 - 5.12.1 Thai!! Tshe Koro. (2)
 - 5.12.2 Thai!! Muri wo oma n?ha fhasi u tshi kiwa ma?i. (2)
 - 5.12.3 Thai!! Nn?u ya khotsi anga i si na mu?ago. (2)
 - 5.12.4 Thai!! Mafasi?ere madzhoni. (2)
 - 5.12.5 Thai!! Vhana vha mme anga dzhenani n?uni ri tshine marumbu?ane. (2)

GUMOFULU ?A KHETHEKANYO YA E: [40]

MARAGA: 80